

Avaleht>Kohtuasja algatamine>Õigusabi**Õigusabi****Soomes****1 Millised kulud on seotud kohtumenetlusega ja kes peab need tavaliselt kandma?**

Kohtumenetluse kulud erinevad olenevalt kohtuasja laadist ja ulatusest. Need kulud hõlmavad näiteks õigusabi tasusid ja kulusid, tunnistajatele makstavaid hüvitisi ning suulise ja kirjaliku tõlke kulusid, asutuste võetavaid menetlemis- ja dokumenditasusid ning riigile makstavaid täitetasusid. Suurema osa kohtumenetlusega seotud kuludest moodustavad õigusabi tasud. Üldjuhul kannab kumbki pool oma kulud ise. Kohus võib siiski mõista kaotanud poolelt välja vastaspoole kulud.

2 Mis täpselt on tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi võimaldatakse riigi kulul isikutele, kes vajavad õigusküsimuses asjatundja abi, kuid ei suuda kohtumenetluse kulusid oma majandusliku seisundi tõttu kanda. Tasuta õigusabi hõlmab õigusnõustamist, vajalikke meetmeid ja esindamist kohtutes ja muudes asutustes ning menetluskuludest vabastamist. Taotleja varalist seisundit ei ole vaja hinnata, kui taotlejale võimaldatakse piiratud õigusnõu telefoni teel või muu elektroonilise sidevahendi kaudu.

3 Millistel tingimustel tasuta õigusabi antakse?

Tasuta õigusabi võimaldatakse Soome kohtute pädevusse kuuluvates asjades isikutele, kelle elukoht on Soomes või kelle elukoht või harilik viibimiskoht on mõnes teises Euroopa Liidu (EL) või Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) liikmesriigis. Lisaks võimaldatakse tasuta õigusabi juhul, kui asja tuleb arutada Soome kohtus või kui tasuta õigusabi andmiseks on mõjuvad põhjused. Välisriigis menetletavate asjade puhul hõlmab tasuta õigusabi üldist õigusnõustamist. Tasuta õigusabi ei võimaldata äriühingutele. Ettevõtjale võimaldatakse ettevõtlusega seotud kohtuasjavälises küsimuses tasuta õigusabi juhul, kui selleks on mõjuvaid põhjuseid.

Tasuta õigusabi võimaldatakse taotluse alusel täiesti tasuta või omaosalusega, lähtudes taotleja majanduslikust seisundist. Taotleja majanduslikku seisundit hinnatakse talle ühes kuus kättesaadavate rahaliste vahendite ja tema vara alusel. Üldjuhul arvutatakse kättesaadavad rahalised vahendid taotleja ja tema abikaasa või elukaaslaste kuusissetuleku, vajalike kulude ning ülalpidamiskohustuste põhjal. Tasuta õigusabi võimaldatakse isikutele, kelle kättesaadavad rahalised vahendid ja vara ei ületa valitsuse määrmuses kehtestatud summat. Valitsuse määrmuses on üksikasjalikumalt sätestatud arvesse võetavad tulud ja kulud, ülalpidamiskohustuse mõju kättesaadavate rahaliste vahendite arvutamisele, vara arvestamine ja tasuta õigusabi saaja omaosaluse kindlaksmääramise kriteeriumid.

Tasuta õigusabi ei võimaldata, kui taotleja on sõlminud asjaomase küsimuse kohtulikkude arutamist katva õigusabikulude kindlustuse. Pooleliolevas kohtuasjas võib kohtunik siiski anda tasuta õigusabi juhul, kui menetluskulud ületavad kindlustuslepingus kindlaks määratud kindlustushüvitise maksimumsummat. Kui taotlejal on oma majandusliku seisundi tõttu õigus saada täielikult tasuta õigusabi, võidakse tasuta õigusabi anda ka kindlustuslepingus kindlaks määratud omaosaluse katmiseks.

4 Kas tasuta õigusabi antakse kõikide menetlusliikide korral?

Tasuta õigusabi on kättesaadav nii kohtu- kui ka kohtuvälistes menetlustes.

Tasuta õigusabi ei võimaldata, kui:

asi on taotleja jaoks väheoluline;

see oleks taotleja saadava kasuga võrreldes ilmselgelt mõttetu;

kohtuasja algatamine kujutaks endast menetluse kuritarvitamist või

kohtuasi põhineb üleantud õigusel ja on alust arvata, et üleandmise eesmärk oli õigusabi saamine.

Üldjuhul ei hõlma tasuta õigusabi esindamist:

üldkohtus menetletavas hagita asjas;

lihtsas kriminaalasjas;

maksu- või riigilõivuasjas või

asjas, milles vaide- või kaebeõigus põhineb kohaliku omavalitsusüksuse või muu avalik-õigusliku asutuse liikmesusel.

Isegi siis võib riiklik õigusnõustaja anda vajaduse korral õigusnõu ja koostada nõutavaid dokumente.

5 Kas eriolukordade jaoks on olemas erikord?

Tasuta õigusabi taotleja peab riigi õigusabibürood (*oikeusaputoimisto*) asja kiireloomulisusest teavitama.

6 Kust saada tasuta õigusabi taotluse vorm?

Tasuta õigusabi taotluse vormi saab aadressilt <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/lomakkeet.html>

Tasuta õigusabi taotluse vormi saab ka riigi õigusabibüroost. Büroode kontaktandmed on kättesaadavad aadressil

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

Tasuta õigusabi saab taotleda ka elektroonilise teenuse kaudu aadressil

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

7 Millised dokumendid tuleb esitada koos tasuta õigusabi taotluse vormiga?

Taotleja peab tasuta õigusabi taotluses esitama teabe oma majandusliku seisundi ja asja kohta, mille jaoks ta tasuta õigusabi taotleb, samuti õigusabikulude kindlustuse kohta (vt vastus 6. küsimusele tasuta õigusabi taotluse vormi kohta). Riigi õigusabibüroo nõudel peab taotleja esitama ka oma tulude ja kulude ning varade ja kohustuste aruande. Olenemata konfidentsiaalsussätetest on riigi õigusabibürool õigus hankida teavet, mis on vajalik, et teha kindlaks, kas taotlejal on oma majandusliku seisundi alusel õigus saada tasuta õigusabi ja kas taotlejal on asjaomase asja kohtulikkude arutelu kattev õigusabikulude kindlustus.

8 Kuhu esitada tasuta õigusabi taotlus?

Tasuta õigusabi saab taotleda igas riigi õigusabibüroos. Büroode kontaktandmed on kättesaadavad aadressil

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/yhteystiedot.html>

Tasuta õigusabi saab taotleda ka elektroonilise teenuse kaudu aadressil

<https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index/asiointi/oikeusavunsahkoinenasiointi.html>

9 Kuidas ma saan teada, kas mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi andmise otsustab riigi õigusabibüroo. Otsus saadetakse taotleja teatatud kontaktaadressile.

10 Kuidas peaksin toimima, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi saamise õiguse kindlakstegemiseks peaks taotleja või tema esindaja võtma ühendust riigi õigusabibürooga.

11 Kes valib mulle advokaadi, kui mul on õigus saada tasuta õigusabi?

Tasuta õigusabi annavad riiklikud õigusnõustajad. Kohtu menetletavates asjades võidakse tasuta õigusabi andma määrata ka selleks nõusoleku andnud eraõigusnõustaja. Eraõigusnõustajaks võib määrata üksnes advokaadi või litsentseeritud õigusnõustaja. Kui tasuta õigusabi saaja on oma õigusnõustajaks välja pakkunud kvalifitseeritud isiku, tuleb see isik selleks määrata, kui selle tegemata jätmiseks ei ole mõjuvaid põhjuseid. Õigusnõustaja on oma ülesannete täitmisel kohustatud järgima advokaadi kutse-eetika nõudeid.

12 Kas tasuta õigusabi hõlmab kõiki menetluskulusid?

Tasuta õigusabi katab õigusnõustaja tasud või lõivud kas täielikult või osaliselt, sõltuvalt abisaaja olemasolevatest rahalistest vahenditest ja säästudest. Tasuta õigusabi hõlmab õigusnõustaja teenuseid maksimaalselt 80 tunni ulatuses, kui kohus ei otsusta konkreetsetel põhjustel õigusabi pikendada. Kohtuvälistes õigusküsimustes ei saa 80 tunni piiri ületada. Õigusabi hõlmab ka suulise ja kirjaliku tõlke kulusid, kohtus ütluste andmise tasu ja vajalike tõendite, näiteks meditsiiniliste tõendite esitamise kulusid.

Kui taotlejal on õigusabikindlustus ja talle on antud tasuta õigusabi, võib riik tasuda õigusabikindlustuse omavastutuse. Teatavatel põhjustel võidakse hüvitada ka kindlustuse ülemmäära ületavad kulud. Makstav summa on märgitud tasuta õigusabi otsuses.

Kohtult ja muudelt asutustelt saab õigusabi saaja tasuta asjaajamiseks vajalikud dokumendid, ametlike dokumentide ja teadaannete koopiad, teated Ametlikes Teadaannetes ja täitmiskatsed.

Taotleja, kellel on olemasolevate rahaliste vahendite alusel õigus saada tasuta õigusabi ja kelle puhul leitakse, et ta ei vaja õigusnõustajat, võib eespool nimetatud tasudest vabastada.

Kui tasuta õigusabi saaja kaotab kohtuasja, ei hüvita riik teise poole kulusid.

13 Kes kannab muud kulud, kui mul on õigus saada ainult piiratud õigusabi?

Tasuta õigusabi saaja omaosalus kohtumenetluse kuludes määratakse kindlaks tema majandusliku seisundi põhjal. Kui tasuta õigusabi on võimaldanud riiklik õigusnõustaja, peab tasuta õigusabi saaja maksma omaosaluse riigi õigusabibüroole. Kui tasuta õigusabi on võimaldanud eraõigusnõustaja, peab tasuta õigusabi saaja maksma omaosaluse kõnealusele õigusnõustajale.

14 Kas tasuta õigusabi hõlmab ka apellatsioonkaebusi?

Jah. Tasuta õigusabi katab kõik taotleja asjaomase kohtuasja arutamiseks vajalikud õigusabikulud. Tasuta õigusabi saaja omaosalus kohtumenetluse kuludes määratakse kindlaks tema majandusliku seisundi põhjal.

15 Kas tasuta õigusabi võidakse enne (või isegi tagasiulatuvalt pärast) menetluse lõppu tagasi võtta?

Kui selgub, et tasuta õigusabi andmise tingimused ei olnud täidetud või kui asjaolud on muutunud või ära langenud, võib riigi õigusabibüroo või kohus tasuta õigusabi otsust muuta või otsustada, et tasuta õigusabi andmine lõpetatakse. Tasuta õigusabi saaja omaosaluse muutmise korral otsustatakse, kas muudatust kohaldatakse tagasiulatuvalt. Kui tasuta õigusabi andmine otsustatakse lõpetada, tehakse otsus, kas saaja peab saadud tasuta õigusabi riigile hüvitama, ja määratakse kindlaks hüvitise suurus.

16 Kas ma võin tasuta õigusabi andmisest keeldumise vaidlustada?

Kui tasuta õigusabi ei anta taotluse kohaselt, võib taotleja pöörduda tasuta õigusabi küsimusega kohtusse. Õigusabibüroo otsusele on lisatud juhised selle otsuse esitamiseks kohtule läbivaatamiseks (esitamine). Läbivaatamine toimub kirjalikult ja selle tulemus edastatakse otsuse teinud õigusabibüroole. Õigusabibüroo võib oma otsust ka ise muuta. Kui õigusabibüroo leiab, et muudatus ei ole vajalik, suunab ta otsuse taotluse kohtule läbivaatamiseks. Samuti võib kohus muuta õigusabibüroo läbivaatamise tulemust taotleja kahjuks.

17 Kas tasuta õigusabi taotlus peatab aegumistähtaja kulgemise?

Tasuta õigusabi taotlusega taotletakse õigusabi konkreetses küsimuses. Õigusabitaotlus ei too asja kohtusse ega lükka aegumistähtaja möödumist edasi.

Lisateave

Kohus võib kriminaalmenetluses määrata kahtlustatavale riikliku kaitsja ning kannatanule kohtueelseks ja kohtumenetluseks õigusnõustaja ja tugiisiku. Kaitsjaks või kannatanu õigusnõustajaks võib määrata üksnes riikliku õigusnõustaja, advokaadi või kui selleks on mõjuv põhjus, litsentseeritud õigusnõustaja. Tugiisikul peab olema oma ülesande täitmiseks piisav kvalifikatsioon. Kui kohus mõistab kahtlustatava süüdi kuriteos, millega seotud eeluurimiseks ja kohtumenetluseks talle kaitsja määrati, on ta kohustatud riigi rahalistest vahenditest makstud hüvitised riigile tagastama. Kui kahtlustatav vastab tasuta õigusabi saamise majanduslikele tingimustele, ei tohi tagasimakstav summa ületada tasuta õigusabiga võimaldatud summat.

Lisateave tasuta õigusabi kohta on kättesaadav aadressil <https://oikeus.fi/oikeusapu/fi/index.html>

Viimati uuendatud: 25/03/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.